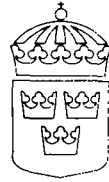


Bostadsutskottets betänkande

1985/86:4

om översyn av länsstyrelseinstruktionen m. m.



BoU
1985/86:4

Sammanfattning

I betänkandet behandlas tre motioner som tar upp frågor kring vissa länsstyrelsebeslut och länsstyrelseinstruktionens utformning. I den första motionen (s) tas handläggningen av tillståndsfrågor i länsstyrelsen upp. I den andra motionen (s) behandlas länsstyrelsens samordningsansvar för räddningstjänstövningar, medan i den tredje motionen (c) länsstyrelsens tillståndsgivning för motortävlingar på väg tas upp.

Samtliga motioner avstyrks enhälligt av utskottet.

Motionerna

I detta betänkande behandlas de under allmänna motionstiden 1985 väckta motionerna 1984/85:

1129 av Kerstin Göthberg (c) vari hemställs att riksdagen beslutar att hos regeringen begära att brandmyndigheter får ett decentraliserat ansvar i enlighet med vad som anförts i motionen,

1135 av Sven-Gösta Signell och Birger Rosqvist (båda s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en mera demokratiserad handläggning av tillståndsfrågor i länsstyrelse.

1482 av Margit Sandéhn och Birthe Sörestedt (båda s) vari föreslås att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna behovet av en utvidgning av länsstyrelseinstruktionen beträffande skyldigheten att verka för en samordning m. m. av räddningstjänsten.

Uppgifter i anslutning till motionerna

De grundläggande reglerna för vilka ärenden som skall avgöras av länsstyrelsens styrelse ges i länsstyrelseinstruktionen (1971:460). I instruktionen (26 §) anges sålunda att styrelsen bl. a. skall avgöra viktigare frågor om samhällsplanering eller om polisverksamhet eller andra för länet betydelsefulla frågor. Bland de frågor som dessutom skall avgöras av länsstyrelsens styrelse ingår också viktigare frågor om arbetsordning.

Med utgångspunkt i länsstyrelseinstruktionens beslutsregler fastställer varje länsstyrelse sin egen arbetsordning. Till ledning härför utarbetar

länsstyrelsernas organisationsnämnd en normalarbetsordning. Det står dock varje länsstyrelse fritt att inom ramen för länsstyrelseinstruktionens regler avvika från denna normalarbetsordning. Mot bakgrund av förhållandena i det egna länet kan alltså länsstyrelsens styrelse genom arbetsordningen förbehålla sig beslutsrätten i vissa typer av ärenden som vid andra länsstyrelser ligger på landshövdingen ensam eller på tjänsteman.

Länsstyrelsens uppgifter inom räddningstjänsten regleras främst i brandlagen (1974:80) och brandstadgan (1974:81). I korthet kan länsstyrelsen sägas ha följande uppgifter.

Länsstyrelsen skall i länet utöva statlig tillsyn över den kommunala räddningstjänsten. Länsstyrelsen prövar besvär i första instans i vissa ärenden enligt brandlagen och beslutar i en del fall om statlig ersättning till kommuner och enskilda. Den skall också svara för den särskilda planläggning som behövs för insatser vid omfattande olyckshändelser. Länsstyrelsens roll som tillsynsorgan innebär att den skall följa utvecklingen inom räddningstjänsten i länet. Den kan sägas ha till uppgift att kanalisera synpunkter och önskemål från den lokala nivån till det centrala statliga räddningstjänstorganet. De kommunala räddningstjänstplanerna skall stämmas av mot länsstyrelsens regionala planer för räddningstjänsten vid olika typer av olyckor. Länsstyrelsen skall dessutom när det krävs en samordning av räddningstjänsten eller av räddningstjänsten med annan verksamhet överta ledningen av räddningstjänsten. Till samordningsuppgiften hör också att ordna de övningar som behövs för att räddningsarbetet skall fungera i situationer när flera olika organ skall samarbeta.

Frågor kring räddningstjänsten och dess organisation har behandlats av räddningstjänstkommittén som i sitt slutbetänkande (SOU 1983:77) Effektiv räddningstjänst redovisar ett förslag till arbetsfördelning på lokal, regional och central nivå i den kommunala räddningstjänsten och i den förebyggande verksamheten. Kommitténs förslag innebär att länsstyrelsen även i fortsättningen skall vara det ansvariga regionala statliga organet. Den skall samordna kommunernas åtgärder, ge råd och lämna information. Rollen förändras till en del genom den samverkan mellan kommuner i räddningstjänstregioner som kommittén föreslår. Även den kommunanknutna civilförsvarsverksamheten leder till förändringar i länsstyrelsens uppgifter inom räddningstjänsten. Länsstyrelsens samordningsansvar på regional nivå avser enligt förslaget både den kommunala och den statliga räddningstjänsten.

Med utgångspunkt i räddningstjänstkommitténs förslag har inom försvarsdepartementet utarbetats en lagrådsremiss som förväntas komma att överlämnas under december månad 1985. I lagrådsremissen kommer bl. a. samordningsfrågor och länsstyrelsens roll i den framtida räddningstjänsten att behandlas. Efter lagrådets granskning kommer en proposition i ärendet att avges.

För övningar av den regionala räddningstjänsten utgår medel till statens brandnämnd. Brandnämnden har utarbetat en plan för sådana övningar. Enligt denna plan genomförs i varje län någon form av regional räddningstjänstövning minst vart tredje år.

Frågan om *tillstånd för motortävlingar* regleras dels i vägtrafikkungörelsen (1972:603), dels i allmänna ordningsstadgan (1956:617).

Enligt bestämmelserna i vägtrafikkungörelsen prövar länsstyrelsen ärenden som rör tävling med fordon på väg. Prövningen av sådana ärenden föregås regelmässigt av ett remiss- och samrådsförfarande med bl. a. berörda lokala polismyndigheter och med berörda brandmyndigheter. Härigenom kan behovet av särskilda säkerhetsåtgärder kring tävlingen uppmärksammas. Länsstyrelsen har möjlighet att förena sitt tillstånd med de säkerhetsföreskrifter som bedöms erforderliga. Det kan t. ex. gälla olika åtgärder för att förebygga brand (utrymningsvägar, begränsning av besöksantal, brandmän, bevakningspersonal m. m.).

Även i samband med den lokala polismyndighetens tillståndsgivning till andra motortävlingar än tävling på väg sker ett samråd mellan polis och brandmyndighet. Brandmyndigheten bedömer även i dessa fall behovet av särskilda säkerhetsåtgärder med avseende bl. a. på brandrisken.

Utskottet

Frågan om vilka ärenden som skall avgöras av länsstyrelsens styrelse tas upp i motion 1135 (s). I motionen framhålls att ansökningar om tillstånd av olika slag normalt sett avgörs på tjänstemannanivå. Motionärerna menar att det ibland kan anses vara icke helt förenligt med demokrati och rättssäkerhet när ärende och ansökan som är av stor betydelse för den enskilde individen avslås på tjänstemannaplanet. Mot bakgrund härav föreslås en mera demokratiserad handläggning av tillståndsfrågor i länsstyrelsen. En sådan ordning skulle enligt motionärerna innebära att när en handläggande tjänsteman finner skäl att ett ärende ej skall bifallas ärendet skall avgöras i lekmanastyrelsen.

I länsstyrelseinstruktionen tilläggs länsstyrelsens styrelse beslutanderätten i ett antal ärenden av för länet speciell vikt eller av större principiell betydelse. Bland dessa ärenden ingår viktigare frågor om arbetsordning. Detta innebär att länsstyrelsens lekmanastyrelse har ett avgörande inflytande bl. a. över på vilken nivå inom länsstyrelsen som olika beslut skall fattas. Det är alltså fullt möjligt för lekmanastyrelsen att tillförsäkra sig beslutsrätten t. ex. i tillståndsärenden. Utskottet är mot bakgrund härav inte berett att förorda en generell regel om beslutsnivån för vissa tillståndsärenden av den innebörd som föreslås i motion 1135 (s). Genom den nuvarande ordningen har länsstyrelsens styrelse, när den fastställer sin arbetsordning, möjlighet bevaka att arbetsfördelningen inom länsstyrelsen blir ändamålsenlig och anpassad till förhållandena i det egna länet. Utskottet finner inte skäl till annat antagande än att länsstyrelserna tillämpar en beslutsordning som innebär att rättssäkerheten inte äventyras. Utskottet finner inte tillräckliga skäl föreligga för det i motion 1135 (s) förordade tillkännagivandet. Motionen avstyrks med hänvisning till det anförda.

Länsstyrelsens uppgifter inom räddningstjänsten tas upp i motion 1482 (s). Enligt motionärerna är det en brist att länsstyrelsen inte har skyldighet att koordinera planeringen och ta initiativ till samövningar i räddningstjänst som ett led i beredskapen mot stora olyckor – en brist som måste undanröjas. Med hänvisning härtill föreslås i motionen att länsstyrelseinstruktionen utvidgas beträffande skyldigheten för länsstyrelsen att verka för samordning m. m. av räddningstjänsten.

Utskottet vill, liksom motionärerna, betona vikten av att räddningstjänstens insatser i olika skadesituationer planeras och övas i förväg. Bl. a. härigenom skapas förutsättningar för att räddningstjänstens insatser vid en inträffad skada skall bli så effektiva som möjligt. Det är viktigt att planerings- och övningsverksamheten sker inte bara sektorsvis utan att den också blir sektorsövergripande. Samövningar av räddningstjänsten i vid mening utgör enligt utskottets mening ett naturligt inslag i beredskapen inför möjliga större olyckor. Som framgår av framställningen ovan ingår också i länsstyrelsens samordningsuppgifter inom räddningstjänsten att ordna de övningar som behövs för att räddningsarbetet skall fungera i situationer när flera olika organ skall samarbeta. Genom statens brandnämnd utgår dessutom medel för sådan regional övningsverksamhet till länsstyrelserna.

Frågan om länsstyrelsens samordningsuppgifter inom räddningstjänsten tas, enligt vad utskottet erfarit, upp i den lagrådsremiss om räddningstjänstverksamheten som har aviserats till december månad 1985. De i motion 1482 (s) aktualiserade frågorna får alltså redan anses vara föremål för regeringens överväganden. Enligt bostadsutskottets mening bör utfallet av dessa överväganden avvaktas. Utskottet är mot bakgrund härav inte nu berett att tillstyrka motion 1482 (s).

I motion 1129 (c) anförts att *tillstånd för motortävlingar* lämnas av länsstyrelsen långt innan tävlingen genomförs. Enligt motionären genomförs därmed tävlingen utan att hänsyn tas till att det tävlingsdagen t. ex. kan vara extremt torrt i skog och mark. Mot bakgrund härav föreslås att länsstyrelsens tillstånd bör vara kombinerat med ett decentraliserat ansvar för lokal brandmyndighet att bedöma om tävlingen kan genomföras utan risk för brand. Vid risk för skogsbrand föreslås också brandmyndigheten kunna stoppa tävlingen.

Som framgår av framställningen ovan prövas frågan om tillstånd för motortävlingar av länsstyrelsen i de fall ärendet avser tävling på väg. I övriga fall åvilar tillståndsprövningen lokal polismyndighet. Oavsett vilken instans som prövar ärendet kan dock tävlingstillståndet förenas med villkor avseende bl. a. brandsäkerheten. Det kan t. ex. gälla iordningställande av utrymningsvägar, utposter av brandmän m. m. Det torde inte heller föreligga något hinder att göra sådana särskilda villkor beroende av t. ex. brandrisken den aktuella tävlingsdagen. Som även framgår av det ovan anförda kan tillstånd att genomföra motortävling bl. a. förenas med föreskrifter som syftar till att förebygga brand. Vad i motionen förordats får anses tillgodosett inom ramen för gällande ordning. Utskottet är mot bakgrund härav inte berett tillstyrka motion 1129 (c).

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande ärenden som skall avgöras av länsstyrelsernas styrelse att riksdagen avslår motion 1984/85:1135,
2. beträffande länsstyrelsens uppgifter inom räddningstjänsten att riksdagen avslår motion 1984/85:1482,

3. beträffande *tillstånd för motortävlingar*
att riksdagen avslår motion 1984/85:1129.

BoU 1985/86:4

Stockholm den 28 november 1985

På bostadsutskottets vägnar

Kjell A. Mattsson

Närvarande: Kjell A. Mattsson (c), Oskar Lindkvist (s), Rolf Dahlberg (m), Magnus Persson (s), Erling Bager (fp), Lennart Nilsson (s), Margareta Palmqvist (s), Karl-Göran Biörsmark (fp), Bertil Danielsson (m), Rune Evensson (s), Birgitta Hambræus (c), Tore Claeson (vpk), Nils Nordh (s), Margareta Gard (m) och Britta Sundin (s).

